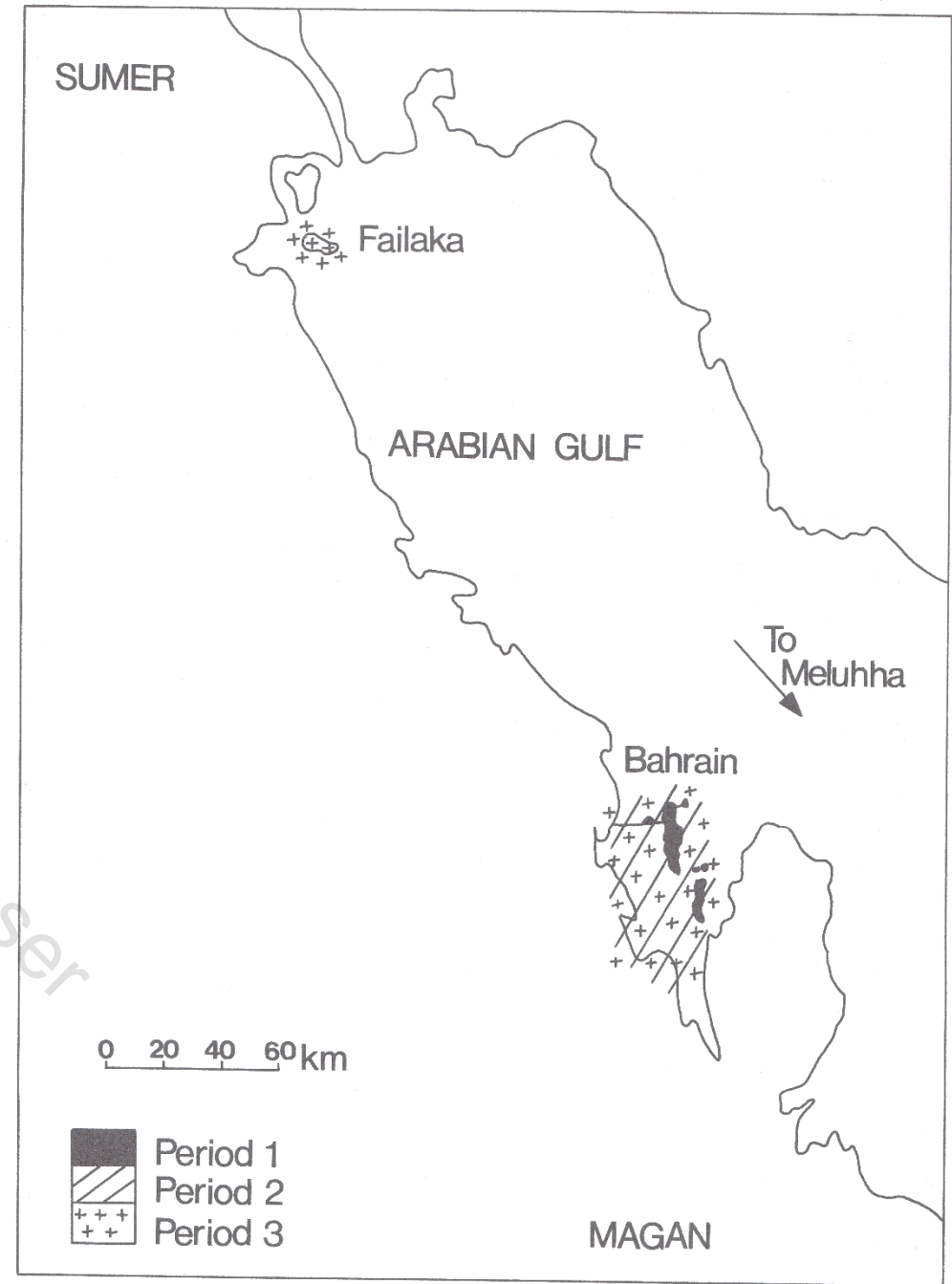

DİLMUN

elif hakta korunan eser

DİLMUN

Dilmun ya da Telmun (ilk okunuş yeniden yapılandırılmış Sümerce, ikinci yazılış yeniden yapılandırılmış semitik okunuştur). Dilmun uygarlığı, Basra Körfezi'nde Mezopotamya medeniyetleri tarafından ticari ortak olarak tanımlanan, bakır madenleri bulunan ve serbest bölge ticari limanına sahip Mezopotamya-İndus Vadisi Uygarlığı arasındaki ticari yolda kurulmuş bir medeniyettir. Her ne kadar Dilmun'un merkezi konumu bilinmese de, Bahreyn, Kuveyt ve Doğu Bölgesi (Suudi Arabistan) arasında olduğuna dair ortak bir kanı vardır.

1.2 Map showing extent of Dilmun in the Early Dilmun period and the location of Magan.

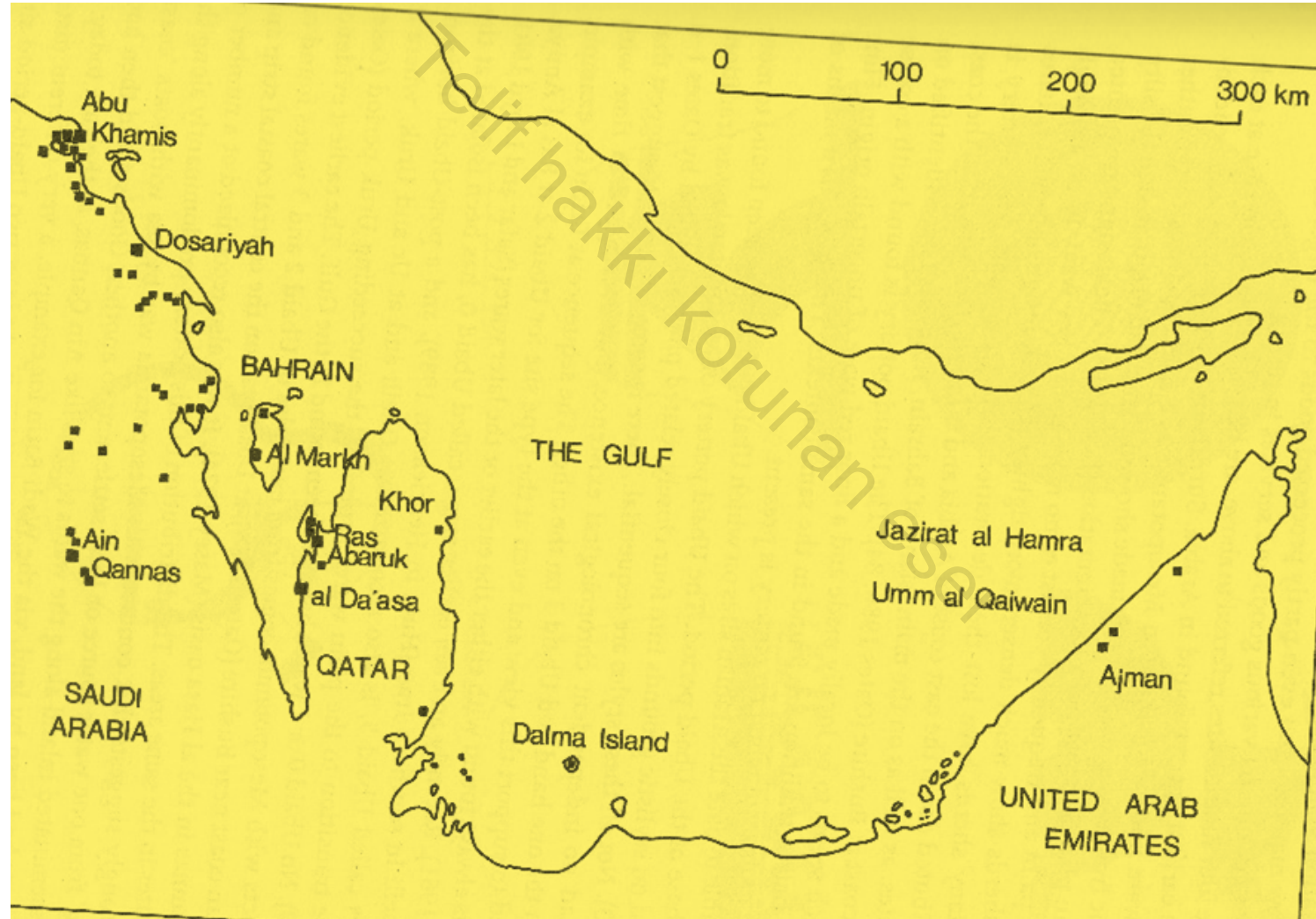
- Dilmun Mezopotamya mitolojisinde bazen "güneşin doğduğu yer" ve «Cennet» olarak tanımlanırdı, bir Sümer yaratılış efsanesinin sahnesi ve sele ait Sümer kahramanının Ziusudra (Utnapishtim) tarafından ele geçirilen ve tanrıların yaşadığı düşünülen yerdi.

Telif hakları korunan eser

- Mezopotamya ile Ubeyd Dönemi'nden itibaren ilişkiler vardır. Dilmun ve çevresinde ticaret ile Ubeyd seramikleri dağılmıştır. Analizler bu seramiklerin lokal üretilmediğini, ithal olarak bölgeye geldiğini gösterir.

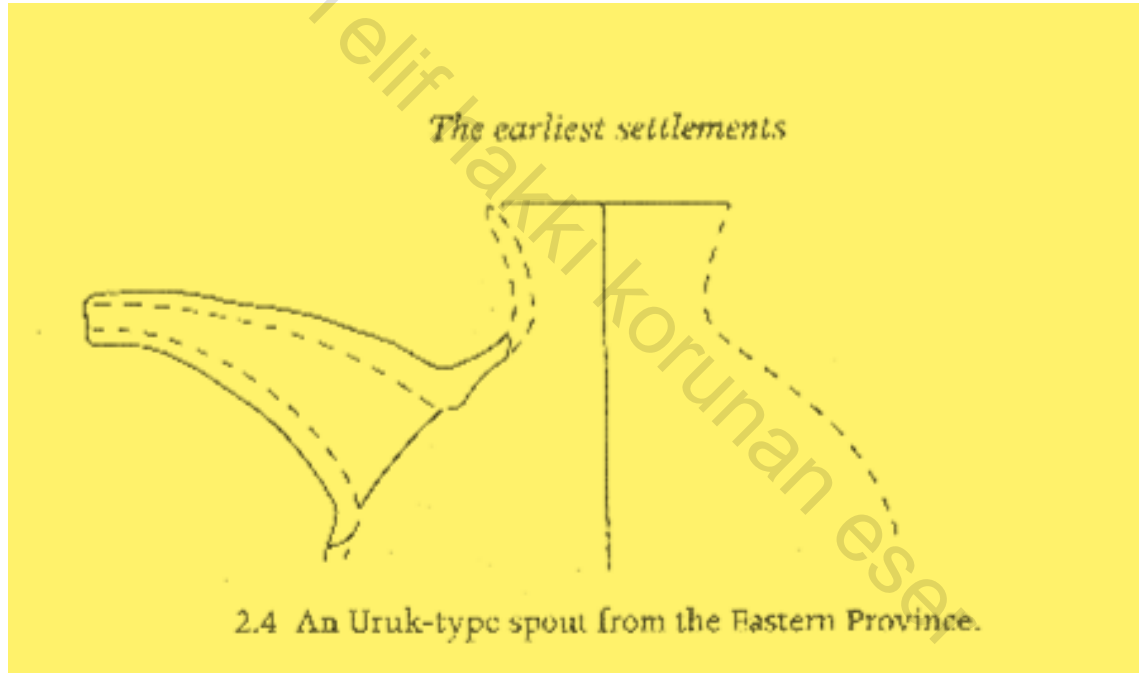

Ubeyd seramiği bulunan Dilmun yerleşimleri

- M.Ö. IV. Binde Mezopotamya ilişkileri devam eder. Uruk seramikleri Katar, Dahran ve Abqaiq'de kazılarda ve yüzey araştırmalarında ele geçer.
- Bunların yanında büyük bir kil bulla Dhahran'da bulunmuş ve X-ray görüntüsünde içinde geometrik şekilli token ların olduğu anlaşılmıştır. Bu bulla Uruk ile ticari ilişkilerin Körfez'de olduğunu kanıtlar. Dilmun'da bakır yataklarının bulunması Mezopotamya'nın bu bölgeye ilgisinin temel nedenidir. Uruk Çağı'nda bakırı Anadolu'dan temin ederken bağlantının olasılıkla bitmesi ile Güney Mezopotamya için Oman Yarımadası bakır için önemli bir kaynak olmuştur.

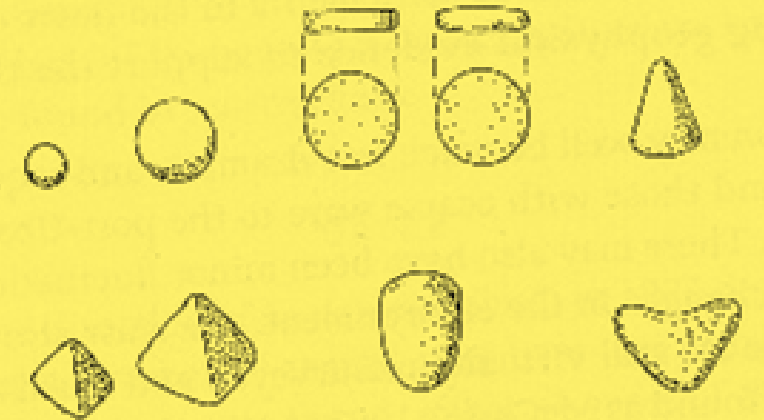
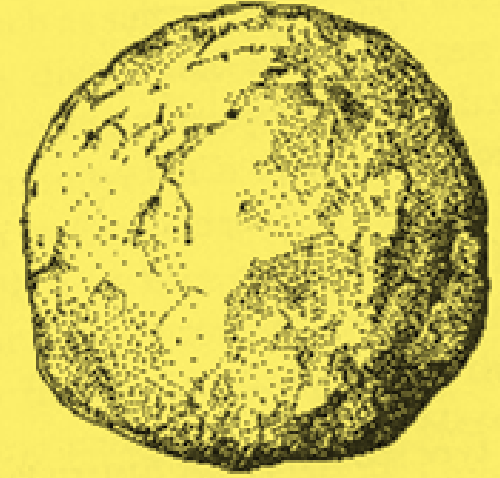
Uruk tipi akıtacaklı bir kap, Dilmun'dan.

Dhahran da ele geçen bulla ve tokenlar

Dilmun and its Gulf neighbours

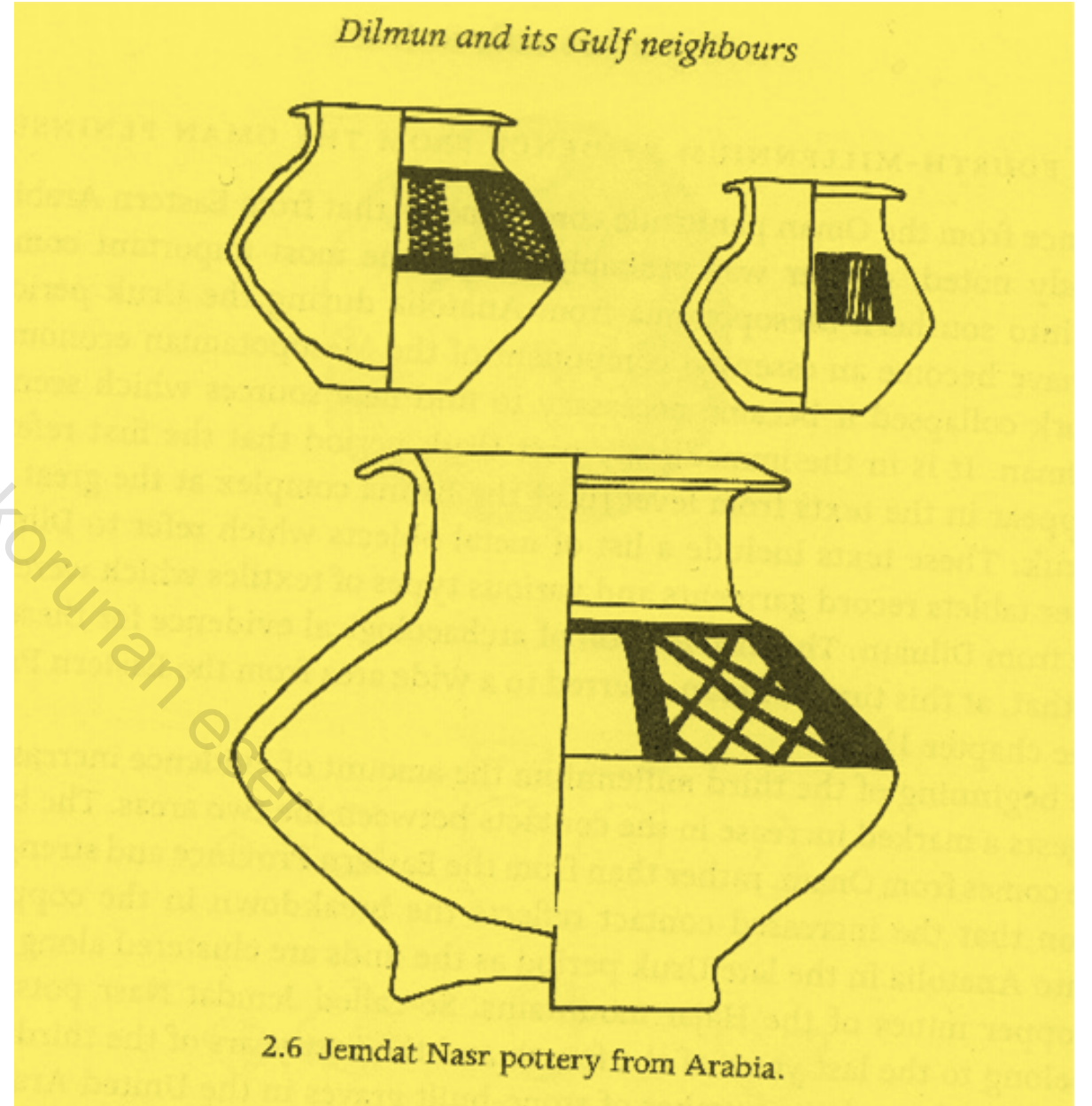

2.5 A bulla and tokens similar to those found in Dhahran.

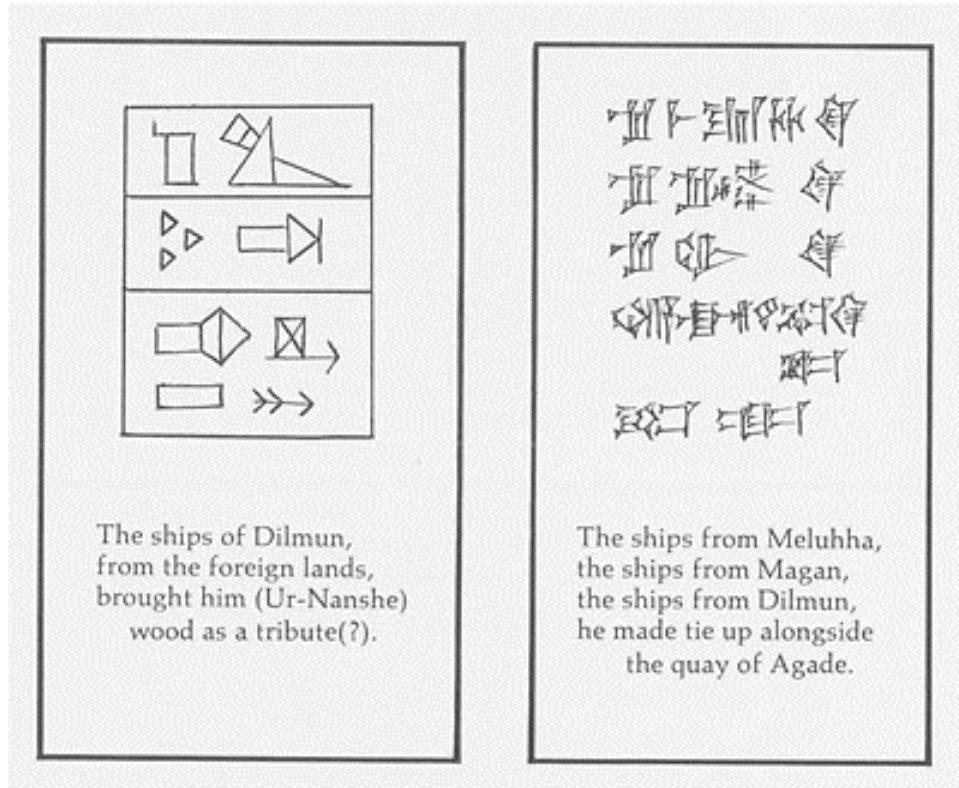
- Cemdet Nasr Dönemi'nde Abu Dhabi'de zengin bakır yatakları, mineral kaynaklar ve özellikle steatit kaynakları önem taşır. Birleşik Arap Emirlikleri ve Oman'da M.Ö. IV. Binin sonunda ve M.Ö. III. Binin başına tarihlenen az sayıda Cemdet Nasr seramiği bulunmuştur. Bunların bir kısmı lokal üretim, bir kısmı taş sanduka mezarlarda bulunan ithal seramiklerdir.

Arap Yarımadasında ele
geçen Jemdet Nasr
seramikleri

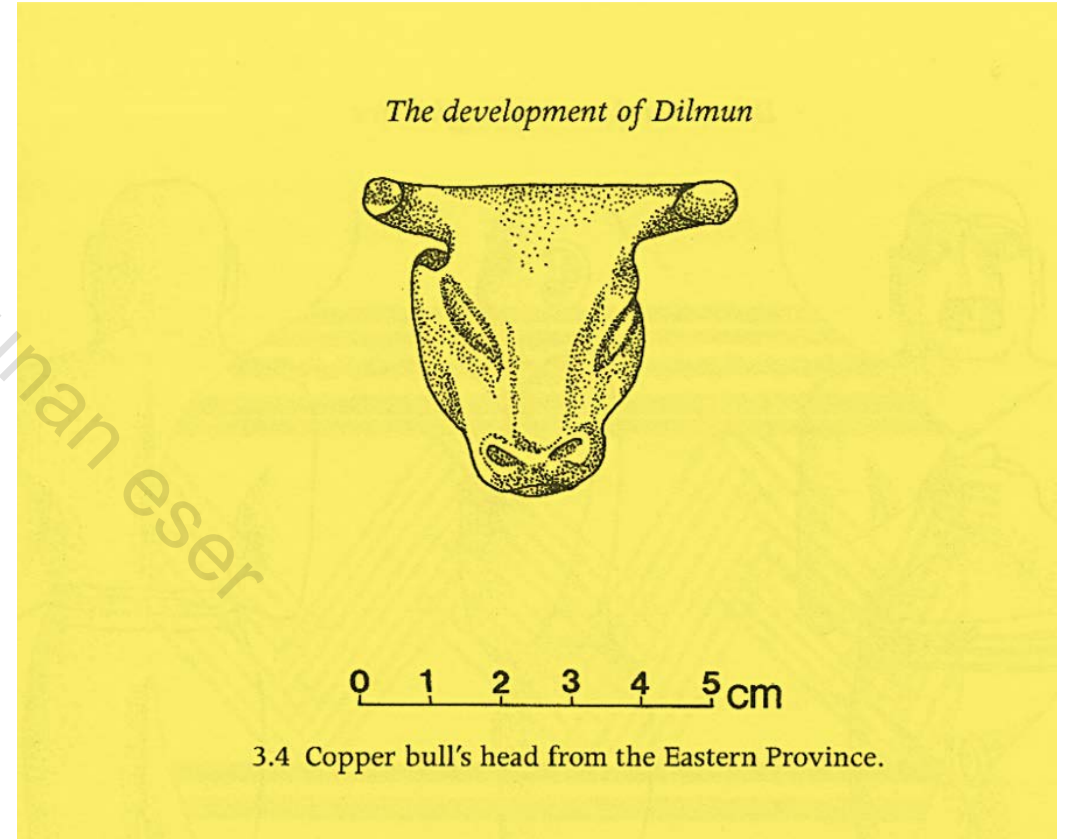
- M.Ö. III. Bin Mezopotamya çivi yazılı belgelerinde söz konusu ticaret ve bağlantılarla ilgili ilginç detaylar vardır. Örneğin Lagaşlı Urnanşe ve Ur kral mezarlarına gömülmüş kraliyet mensuplarına ait belgelerde Dilmun adı «Bir yapının inşasında hep Dilmun ahşabı kullanıldığı» şeklinde sıklıkla bahsedilir. Bina inşa etmek için en iyi ahşabın Dilmun'da olduğu belirtilir. Ayrıca Akkad Çağı'ndaki çiviyazılı belgelere göre ahşap gemiler Dilmun'dan gelir ve olasılıkla Harappa deniz ticaretinde kullanılırdı.

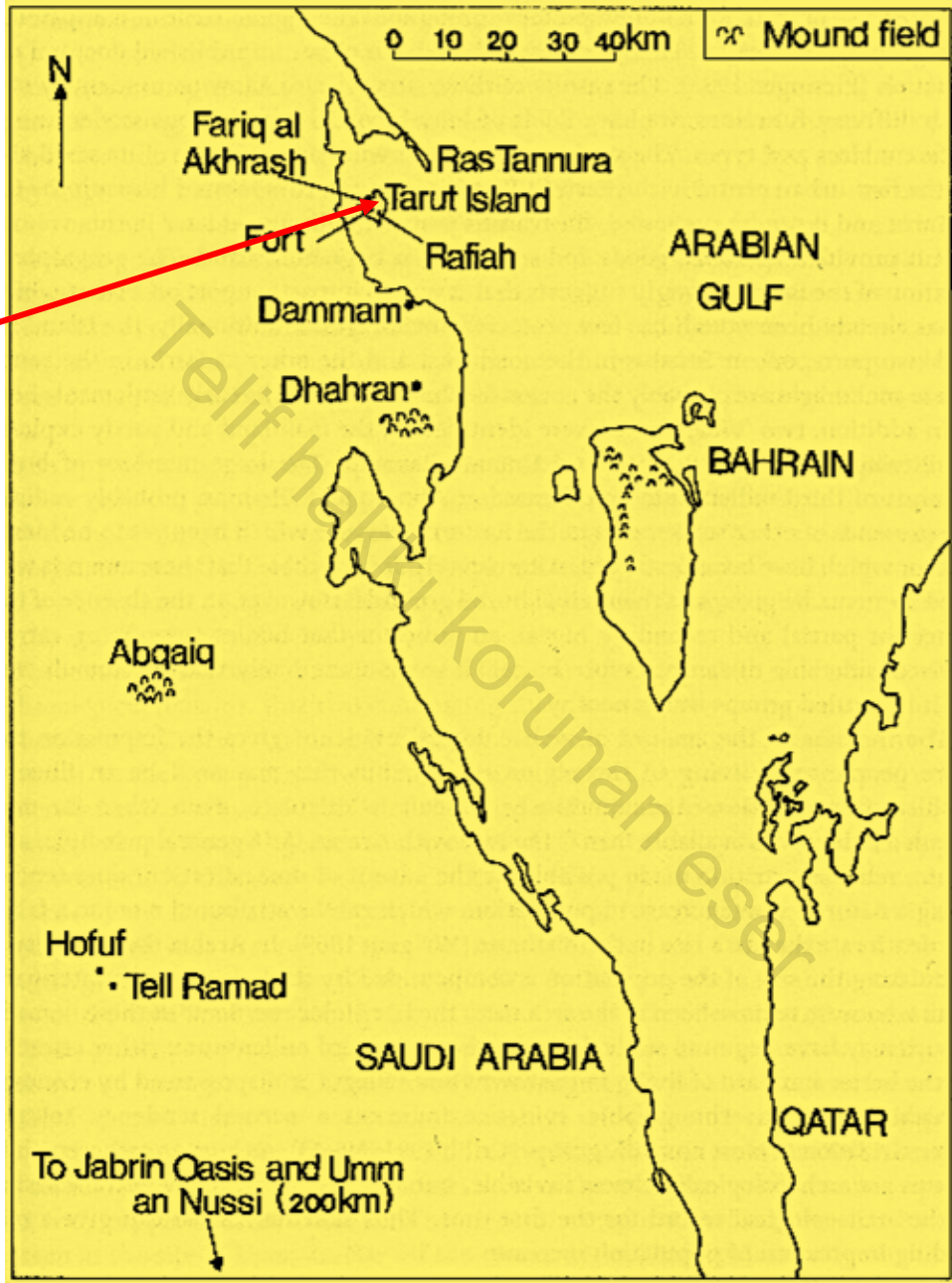

MS 2814
Royal inscription commemorating defeat of Oman and Indus Valley.
Sumer, 2100-1800 BC

- Mezopotamya örneklerine benzer, bakırdan, 4. cm boyutunda minik bir boğa başı Tarut'da bulunmuş. Tell Agrap, Ur ve Khafaca'da ele geçen boğa başlarının andıran bu minik örnek olasılıkla bir mobilya veya müzik aletine aittir.

Ur kentinde lapis lazuli kakma gözlü boğa başı, Ur kral mezarlarından.

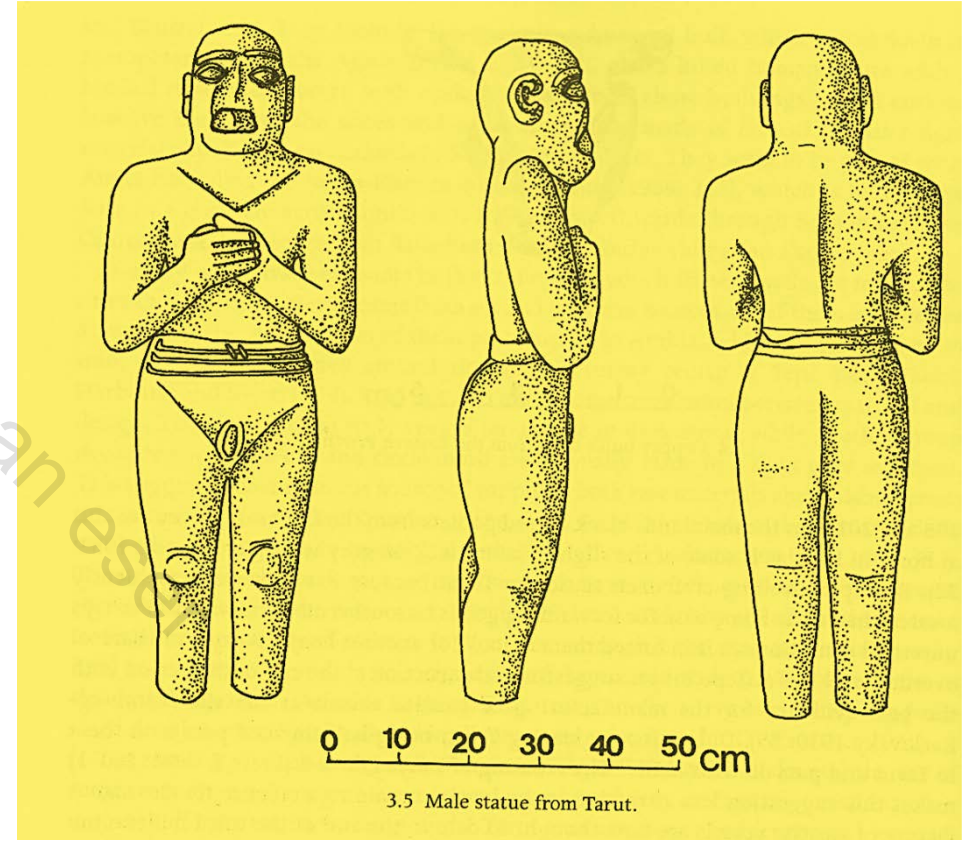

3.1 Third-millennium sites in the Eastern Province of Arabia.

Tarut'ta taştan tahrip olmuş, çıplak erkek heykelciği yine Sümer tipleri ile yakın benzerlik gösterir ve M.Ö. III. Binin ortasına (M.Ö. 2600/2500 civarı) tarihlenir.

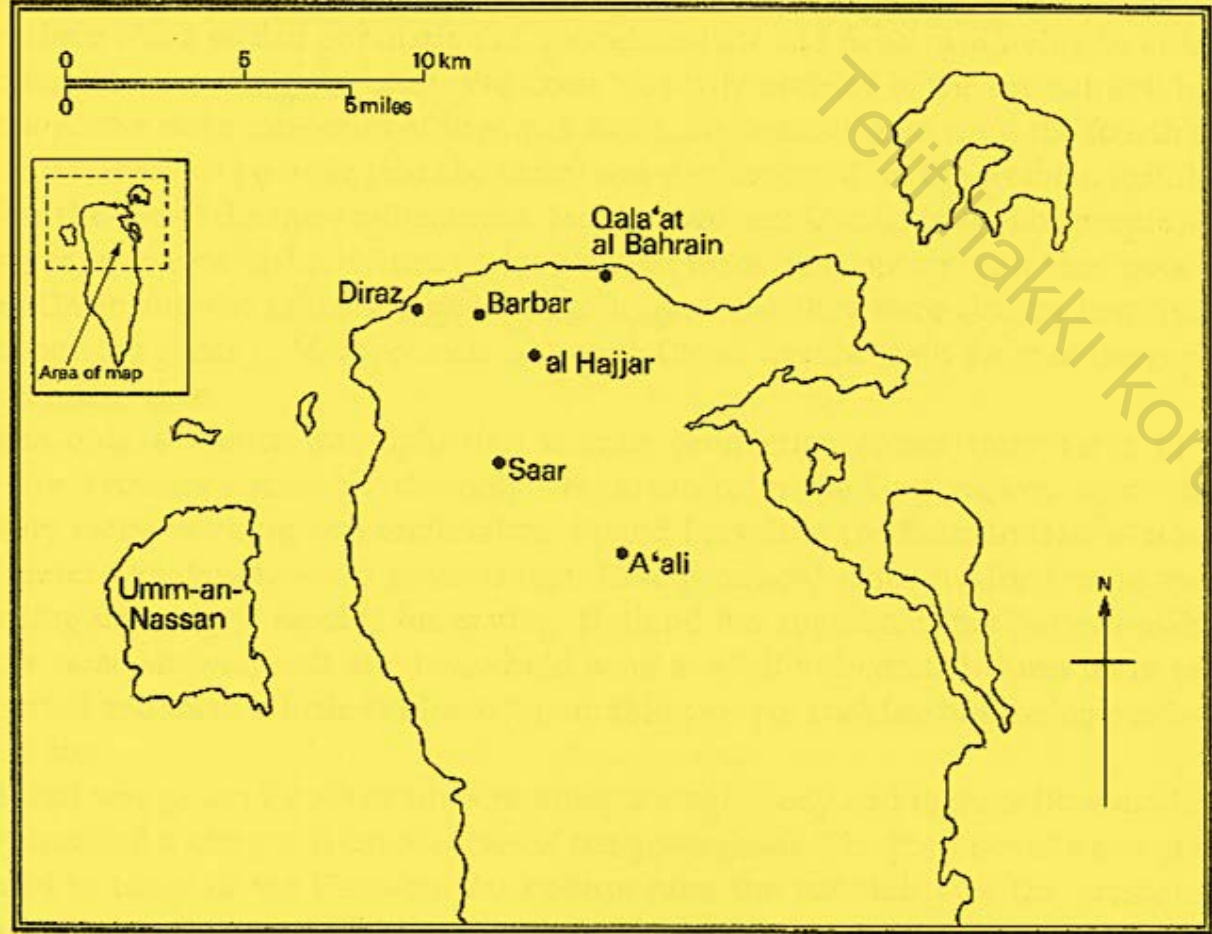
Diyala bölgesinden,
M.Ö. 2600-2400 e
tarihlenen erkek
heykeli

Bakır bir başka boğa başı Saar'da «Barbar Mabedi» olarak adlandırılan yapıda bulunur. Mezopotamya örneklerini andıran bu boğaya benzer bir örnek Türkmenistan'da Altıntepe'den gelir. Orijinal boğa başının yarısı ölçüsünde yapılan bu boğa M.Ö. III. Binin sonlarına tarihlenir.

Dilmun dan Saar kenti Barbar Mabesinde bulunmuş bakır boğa başı , M.Ö. 2100 civarı

4.1 Map showing some of the main sites on Bahrain.

Bahreyn adasındaki önemli kentler

- İsin Larsa Çağı'na (M.Ö. 2000-1760) tarihlenen Dilmun kökenli mühürler Mezopotamya'da Ur ve Diyala vadisinde İschali de bulunmuştur. Erken Dilmun Dönemi'ne ait olan bu mühürler ticaret ile oldukça geniş bir alana yayılmış olmalıdır. Anadolu'da Acemhöyük ve Boğazköy'de de vardır. M.Ö. II. Binde Dilmun ile Anadolu bağlantılarını göstermesi bakımından bu mühürler önem taşımaktadır.

Ur kentinde Larsa Dönemi'ne ait tonozlu bir mezarda bulunan silindir mühür üzerinde boğa, akrep, yılan ve palmye ağacı Dilmun stilinde tasvir edilmiştir. M.Ö.II . Binin başları

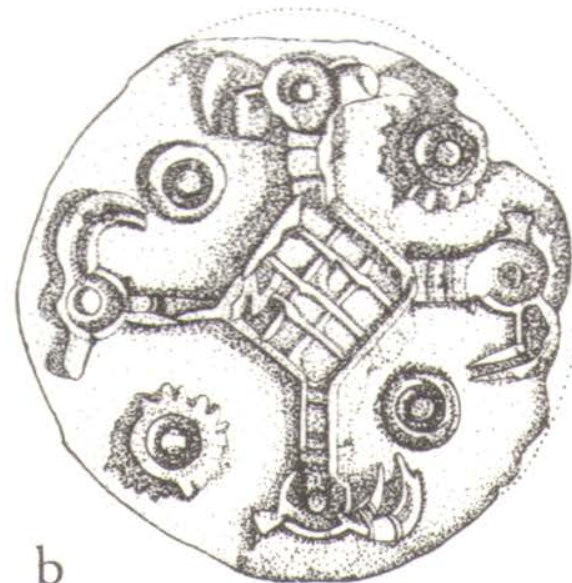

Abb. 4. Antiker
Abdruck eines Siegels.
Acemhöyük. o. M.

a

b

Abb. 5. Siegelabdrücke aus Bahrein (a)
und Failaka. M. 1:1.

Bahreyn, Failaka Adası (M.Ö. 4000-MS. 400)

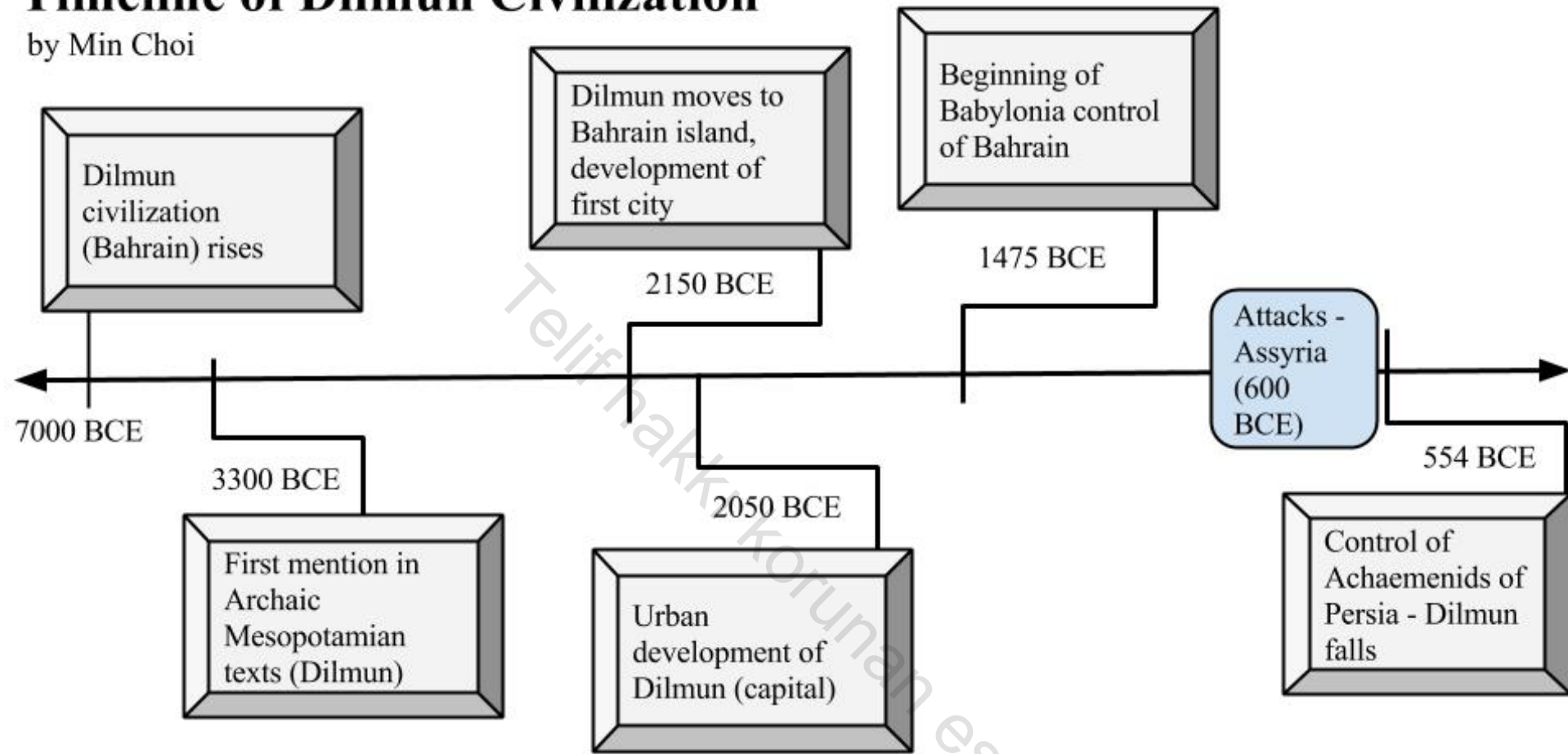
Basra Körfezinde, günümüzde Kuveyt Emirliği'nde yer alan ada, M.Ö. II. Binde Mezopotamya ve İndüs Vadisi arasında ticarete önemli bir nokta. Eski mezopotamya'da Babil Gilgamiş destanında cennet bahçesi olarak geçen yer olarak düşünülmektedir.

- Dilmun'un bir başka önemi İndüs Vadisi ve Asya içlerine kadar uzanan ticarete, Mezopotamya-Suriye ve Anadolu'ya ürünlerin temininde doğuya yani Asya'ya açılan liman vazifesi görmesindedir.
- Mezopotamya, İran ve İndüs vadisi ile yapılan bu ticaret ile Dilmun'da bu yüksek kültürlerin etkisiyle yerel kültürlerin geliştiği söylenebilir.
- M.Ö. III.-II. Binde yine çok güçlü olan Dilmun'da son senelerde Tunç Çağı boyunca Umm-an-Nar (M.Ö. 2600-2000) ve Wadi Suq (M.Ö. 2000-1300) kültürlerinin varlığı Eski Yakındoğu tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Timeline of Dilmun Civilization

by Min Choi

Early Dilmun (2300-1750 BCE): Many temples were discovered in Bahrain. The capital of Dilmun reached its apex as it became the trade center between Mesopotamia and the Indus Valley.

Middle Dilmun (1751-1100 BCE): Corresponds to Middle Bronze Age, placed under the control of the Babylonian power (Kassite dynasty). Mainly dictated by the wish to control the trade route, a highly valuable resources.

Late Dilmun (1100-330 BCE): Corresponds to Iron Age, active and wealthy time all over the Arabian Gulf. Influenced by Babylonian. Contemporaneous Iron Age culture of the Oman Peninsula.

KAYNAKÇA

- Crawford, H., 1998, *Dilmun and Its Gulf Neighbours*, Cambridge University Press, Cambridge. [Bilkent](#)

Dani, A.H.; Masson, V.M., 1992, *The History of Civilizations of Central Asia, Volume I, The Dawn of civilization: earliest times to 700 B.C.*, UNESCO Publishing, Paris. [Bilkent Kütüphanesi](#)

Parpola, A. 2015, *The Roots of Hinduism: The Early Aryans and The Indus Civilization*, Oxford University press.

- Kenoyer, J.M., 1998, *Ancient Cities of the Indus Valley Civilization*, Oxford. [Bilkent](#)

Possehl, G. (Edt.), 1982, *Harappan Civilization*, Aris&Philips Ltd –Warminster-England. [Bilkent](#)

Baumer, C., 2012, *The History of Central Asia, The Age of the Steppe Warriors*, I.B. Tauris&Co Ltd., London. [Bilkent](#)

Marshall, J., 1931, *Mohenjo-Daro and the Indus civilisation: Being and official account of archaeological excavations at Mohenjo-daro carried out by the government of India between the years 1922 and 1927*, London. [DTCF Kütüphanesi](#)